

Sárfy Andor dr.: „A végrehajtás megszüntetése iránti per.“
 Babonák és tévtanok vetnek árnyékot kultúréletünk minden megnyilvánulására: gátat emelve a fejlődés és haladás természetes folyamatának. A babona a jog világában sem ismeretlen jelenség. Polgári perjogunknak például egyik tabu-szerű tétele, hogy a peres ügy az utolsó bírói szó kimondásával végleg és változhatatlanul elintéződött. A jogászi közvélemény a „*curia locuta...*” szállóigében érinthetetlen perrendi alapigazság tökéletes kifejezőjét látja, a bennrejlő gondolatot szinte a vallási dogmának kijáró tisztelettel övezi. Sárfy — talán öntudatlanul — ezt a jogi babonát döntötte meg; tanulmánya széles ívben tárja fel és szemlélteti, hogy minő jogorvoslati eszközök hozhatók működésbe a jogerős ítélet után és általában mily hathatósan befolyásolhatók a jogerő következményei. *Causa non finita*.

A munka jóval tetemesebb joganyagot dolgoz fel, mint amit a címe elárul. A végrehajtás megszüntetési pert tételes jogunkban egyetlen vérszegény törvényszakasz szabályozza s ahhoz — nyilván a perorvoslati korlátozás miatt — meglehetősen sovány bírói gyakorlat fűződik. Annál ösztönösebb elismeréssel kell adóznunk a szerzőnek, aki a gyenge pillérekre e pertípusnak tökéletesen kimerítő és átfogó dogmatikáját építette fel. A kitűnően kidolgozott elméleti rész — eltekintve néhány elvi részletkérdéstől — talán egyetlen szempontból kifogásolható: a szerző túlzott jelentőséget tulajdonít a teoretikus kutatások eredményeinek. Az elméletet mindig a gyakorlat világító reflektorának tekintettük, ha azonban a *judicatura* az elmélet egyik-másik megállapításával szemben indokolt és következetes idegenkedést tanúsít, akkor kissé megrendül a hitünk a vonatkozó teoretikus elgondolás helytállóságában. Ezt a szerzőnek is tapasztalni kellett.

Sárfy a végrehajtási jogot jogvédelmi jognak fogja fel s mint közjogi természetű járulékoságot, élesen megkülönbözteti az anyagi jogtól. Ebből vezeti le azon alapvető tételét, hogy a végrehajtás elrendelésénél a követelés fennállása, vagy megszünte elvileg közömbös, ámde maga nyomban megállapítani kénytelen, hogy e szabály gyakran szenved hajótörést tisztára gyakorlati megfontolásokon. (23. old.) Mégis ezen az alapvető elvi megkülönböztetésen épülnek fel további meghatározásai és következtetései, jelesül: a végrehajtás megszüntetési keresetnek jogorvoslati természete és kettős iránya, főleg az egyszerű keresetektől eltérő ama sajátossága, hogy elsősorban nem magánjog érvényesítésére, hanem törvénykezési jogi jogalakításra irányul. Az elméleti fejtegetések részletei túlnyomóan a kereset ezen konstitutív hatásához fűződnek.

A jogtudomány fejlődésére szerintünk a munka II. rész lesz erősen termékenyítő hatással. Ebben a címbeli keresetnek egyéb jogorvoslatihoz való viszonyát imponáló irodalmi és elméleti felkészültséggel, de mindvégig eredeti szemlélet alapján vonja vizsgálódása körébe. Uttörő fejtegetései nyomán széleskörű perspectiva tárul elénk az ítélet után igénybevehető joglépések dinamikája tekintetében. A *causa finita* tételében a

részben kapott súlyos sebet s talán lesz alkalmunk e tárgykörrel más vonatkozásban rövidesen bővebben visszatérni.

A tanulmány befejező szakában e pertípussal összefüggő és nap-nap után felmerülő vitás kérdéseket: a perelőfeltételeket, a perjogi szabályok alkalmazását, a perindítás kezdő- és vég-határidejét, a megszüntető tényeket stb. tárgyalja felette nagy gyakorlati érzékre valló alapossggal és lelkiismeretességgel. Egyik-másik tétele bizonyára ellentmondást fog kiváltani, így azon nézete, hogy újítás esetén a végrehajtási jog átszáll az új követelésre, tehát a novatio nem végrehajtás megszüntetési ok. (148. old.) A szerző felfogását nem tartjuk összhangban állónak a kereset individualizációs szabályával, de az ítélet sem tekinthető olyan üres keretnek, melybe a felek tetszésük szerint más és más jogigényeket illeszthetnének.

Az elméleti részek további gondolkodásra készítetnek, a gyakorlati fejezetek pedig a törvénykezés munkásai szemében nélkülözhetetlen forrásmunka rangjára emelik az áttekinthető rendszerben és élvezetes stílusban megírt művet.

Ifj. Dr. Nagy Dezső.

A magánjog szerkezete. Irta: Fürst László.¹⁾ Nem tudom hamarosan, vajjon a tudomány muzsájának hatásköre kiterjed-e a recensziós műfajra is (már pedig nekünk jogászoknak nagyon kell ügyelnünk mindennemű hatásköri összeütközésre), de ha igen, úgy invokációs szólammal fohászkodnék a tudomány muzsájához, hogy adjon erőt a kitűzött cél méltó megoldásához. Mert valóban nem könnyű feladat Fürst László könyvének ismertetése és kritikai méltatása.

Már a címfelirat olvasása és a munka terjedelme annyira felcsigázza az érdeklődést, hogy még mielőtt az olvasáshoz fogunk, az az érzésünk, hogy nem hétköznapi alkotással állunk szemben.

Ad vocem cím. Ha kezünkbe veszünk egy jogi munkát és elolvassuk annak címét, úgy rendszerint már ebből sejtjük, milyen probléma az, amivel a könyv foglalkozik. Nem így Fürst könyvénel, amelynek kézbevételekor elképzelnünk sem tudjuk, mit értünk a magánjog szerkezete alatt, hogy a magánjog konstrukciójának megvilágítása hogyan foghat ekkora terjedelmet. Ha azonban a könyvet olvasni kezdjük és végig olvassuk, akkor azt látjuk, hogy ez a cím olyan szerény, mint a szerző egyénisége. Mert a könyv a magánjog szerkezetén túl azt lehet mondani a civiljog egész encyklopediáját tartalmazza. Ebben benne van nemcsak a magánjog szerkezete, hanem a magánjog elmélete, gyakorlata, irodalma, módszertana, fejlődése, bölcsellete, úgy hogy bátran lehetne a magánjog univrsumának titulálni. De épen ez a körülmény teszi nehezzé azt a vállalkozást, amely a munka tartalmát, vagy pláne részleteit akarja ismertetni.

¹⁾ A budapesti m. királyi Pázmány Péter tudományegyetem magánjogi szemináriumának kiadványai. Grill Károly könyvkiadóvállalata kiadása.